

גידול ארטישוק בערבה

סיכום עונת ירקות בערבה, תחנת יאיר 2/6/2022

שמעון פיבוניה, יורם צביאלי, תמיר אורן, מייק וקנין, מוטי אושרוביץ, שלומי וקרט,
דודי קדוש – מו"פ ערבה תיכונה וצפונית תמר
עדי סויסה – שה"מ, משרד החקלאות ופיתוח הכפר

מבוא

- הארטישוק (קנרס, חורשף) הוא צמח ממשפחת המורכבים.
- מוכר כצמח למאכל מזה אלפי שנים.
- החלקים הנאכלים הם המצעית, החפים והגבעול של קרקפת הפריחה שנקטפים לפני הפתיחה ושדרת העלה. משתמשים בו גם כצמח לחליטה (תה) ולהכנת ליקר.
- מקומות גידול עיקריים בעולם – איטליה, מצרים וספרד
- ניתן לגדל ארטישוק כגידול רב-שנתי וחד-שנתי
- ברב השטחים בארץ, כ-5000 דונם, הגידול רב-שנתי
- בערבה יש כיום מספר קטן של מגדלי ארטישוק, המגדלים אותו גם כחד-שנתי וגם כרב-שנתי.

אופן הגידול בערבה

- גידול בשטח פתוח, בתחילת וסוף העונה חיפוי עם רשת צל,
- שתילה במהלך ספטמבר, רוחב ערוגה 1.6 מטר, מרחק בין צמחים בערוגה 1 מטר,
- כשהצמח מגיע לגודל של כשבעה-שמונה עלים אמיתיים וקוטר של 40 ס"מ ומעלה מטפלים עם ג'יברלין 3-4 פעמים, אחת ל 10 - 14 יום, לאינדוקציה לפריחה. (לקבלת פריחה באופן טבעי דרושות מעל 200 שעות מתחת לעשר מעלות). ריכוז הג'יברלין ומס. היישומים הדרוש תלוי בזן ובגורמים נוספים,
- לאחר כחודש וחצי ויותר מתחילת הריסוסים מתחילים להופיע ניצני הפרחים ולאחר עוד כשלושה שבועות ויותר מהופעתם מתחילים לקטוף,
- משך הזמן משתילה לקטיף ראשון יהיה כשלושה חודשים ומעלה ותלוי בזנים, בטיפול הג'יברלין המתאים ובגורמי סביבה שאינם מספיק נהירים לנו,
- בגל פריחה יצאו בין 10 – 30 קרקפות וגם יותר, תלוי בזן ובגורמים נוספים. משך הקטיף כחודשיים שלושה ולאחר עוד כחודשיים מתחיל גל פריחה נוסף.

מחירי קינרס (ארטישוק) סגול סיטוני נח לק"ג

חודש									
יולי	יוני	מאי	אפר	מרץ	פבר	ינו	דצמ	נוב	שנה
	6.0	4.8	2.5	3.4	13.3	15.6	15.9	15.0	2016
3.4	4.9	2.5	3.6	6.1	11.3	12.5	12.5	13.3	2017
	4.0	5.8	3.4	3.7	7.8	9.0	10.1	15.3	2018
2.6	4.6	2.9	3.6	7.2	7.7				2019
			3.6	6.1	15.6	15.8	16.4	19.1	2020
		3.8	4.0	5.2	12.3	15.7	18.4		2021
					11.3	11.2	8.9	11.5	2022
3.0	5.3	3.5	3.4	5.3	11.6	12.5	12.3	14.2	ממוצע

רקע לניסוי

- הארטישוק סובל בחם ואינו גדל כמעט כשהטמפרטורות גבוהות מאוד ולכן שותלים אותו בערבה החל מספטמבר.
- מצד שני – כדי לצאת לשוק במועדים המועדפים מבחינה כלכלית רצוי לשתול מוקדם ככל האפשר.
- **בתצפיות במו"פ בדקנו את האפשרות לשפר את קליטת הצמחים בטמפרטורות גבוהות בעזרת שימוש בצינון התנדפותי.**

העונה נערכו שתי תצפיות

שיטות

רוחב הערוגה 2 מטר, שתילה בערוגה כל מטר – סה"כ 500 צמחים לדונם.
בתחילת העונה ובסופה השטח היה מכוסה ברשת צל שחורה.

- לצינון התנדפותי השתמשנו במי קו (מליחים) – יותר סיכויים ליישום ע"י חקלאים.
- **נבחנו** 2 אופציות צינון:

צינון עילי: כ - 100 מתזים לדונם, קוטר התזה 3 מ', ספיקת מתז 70 ל/ש וספיקה לדונם 7 קוב/שעה.

צינון קרקעי: כ-300 מתזים לדונם, קוטר התזה 1.5 מ', ספיקת מתז 20 ל/ש וספיקה לדונם 6 קוב/שעה.

תחנת יאיר: שתילה ב 18/8/21.

נבחנו: שתי שיטות צינון וביקורת ללא צינון, חמישה זנים, 3 חזרות לזן בכל שיטת צינון.
כמו כן נבחן ריכוז ומספר היישומים של ג'יברלין (ריסוסי ג'יברלין החלו ב 27/9/21),

בתחנת זהר: שתילה ב 3/9/21 - 2 זנים ו 28/9/21 - 3 זנים.

נבחנו צינון עילי וביקורת וריכוז הג'יברלין (ריסוסי ג'יברלין החלו ב 27/10/21).

קפריצ'יו

אופרה

אופל

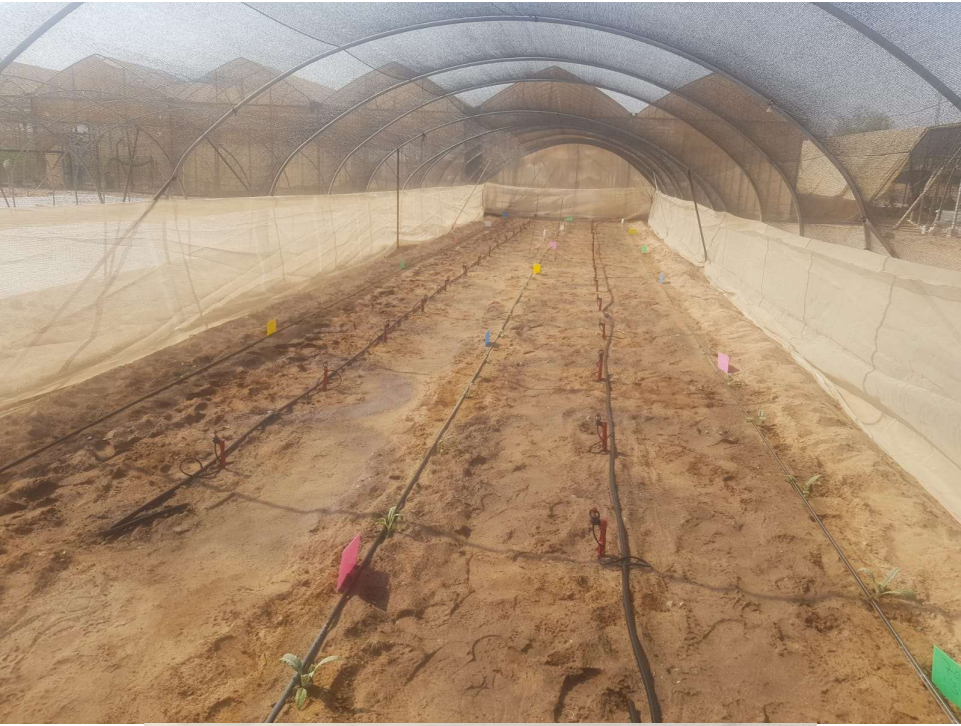

מדריגל

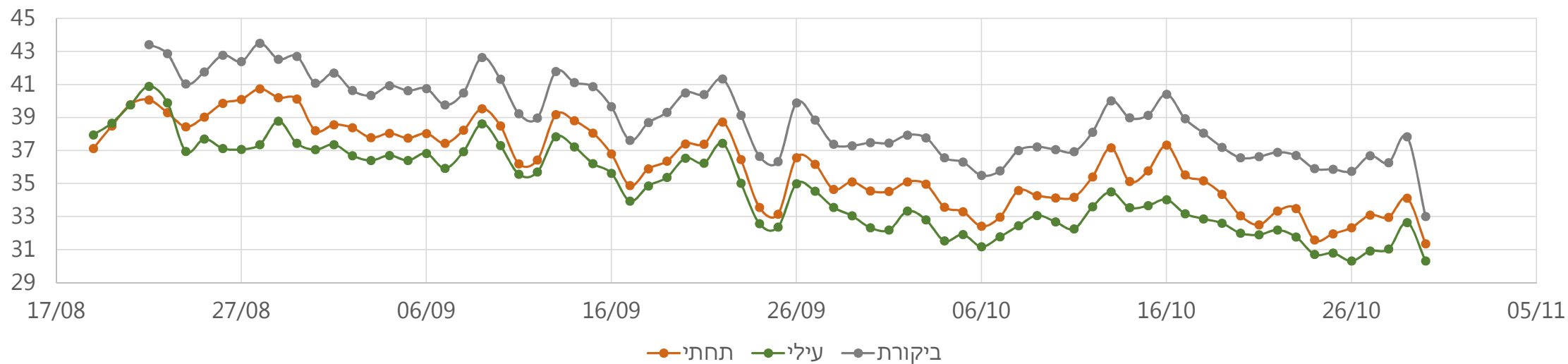
סימפוני

צילמה: עדי סויסה

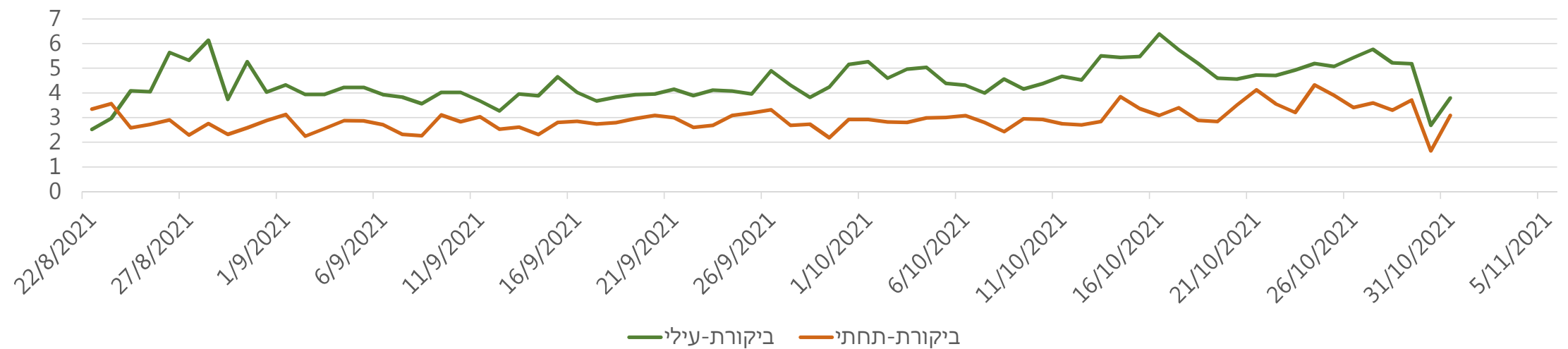

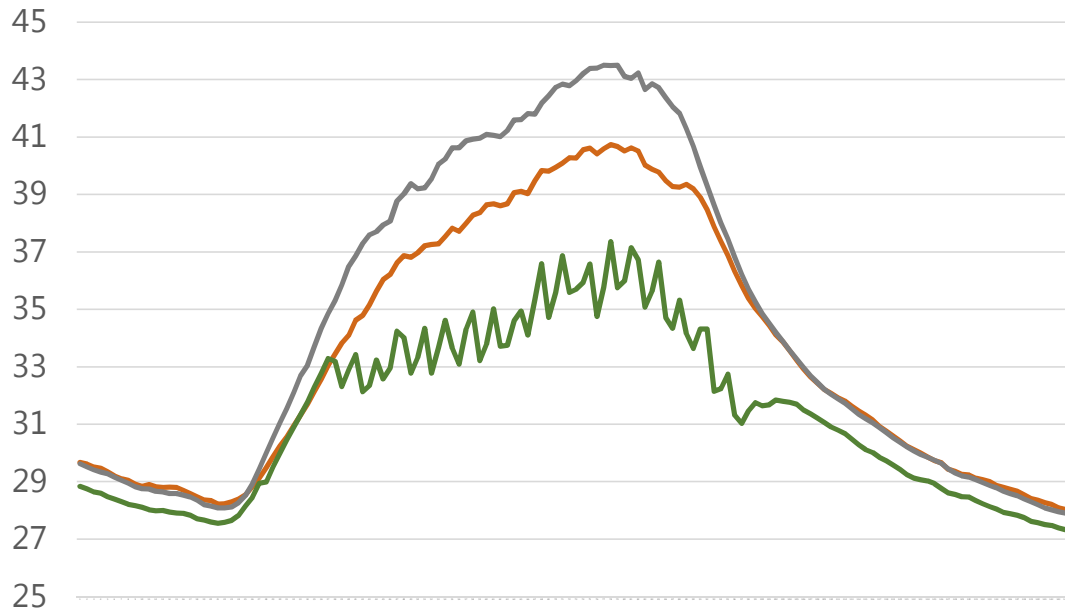
טמפרטורה מקסימלית יומית

הפרש (Δ) טמפרטורת המקסימום, ביקורת פחות צינון

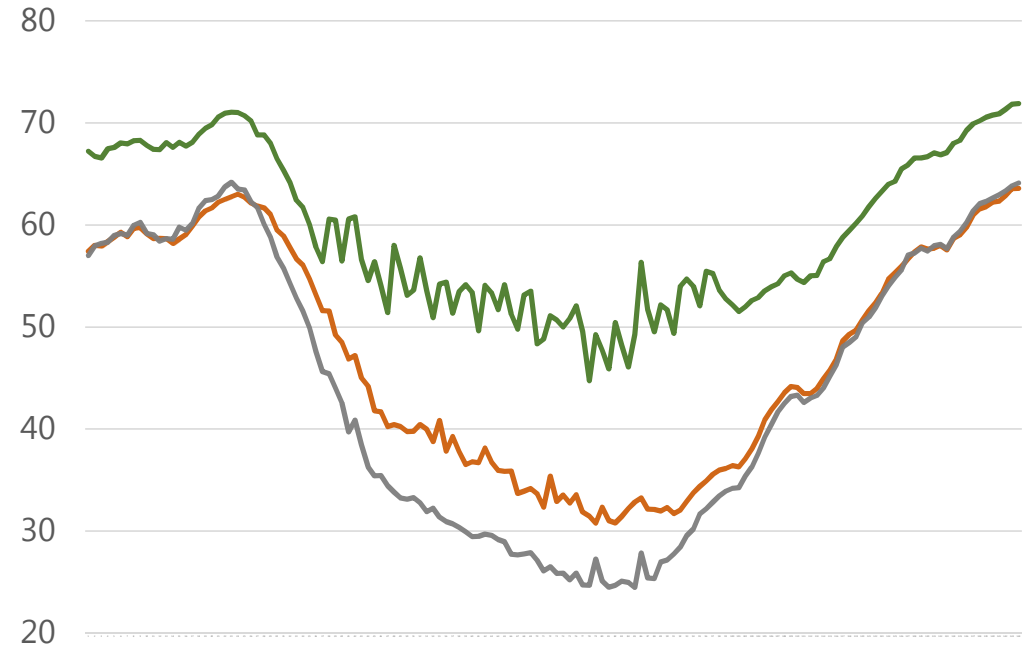

טמפרטורה - 29/8/21

תחתי עילי ביקורת

לחות - 29/8/21

תחתי עילי ביקורת

7/9/21 - 20 ימים משתילה

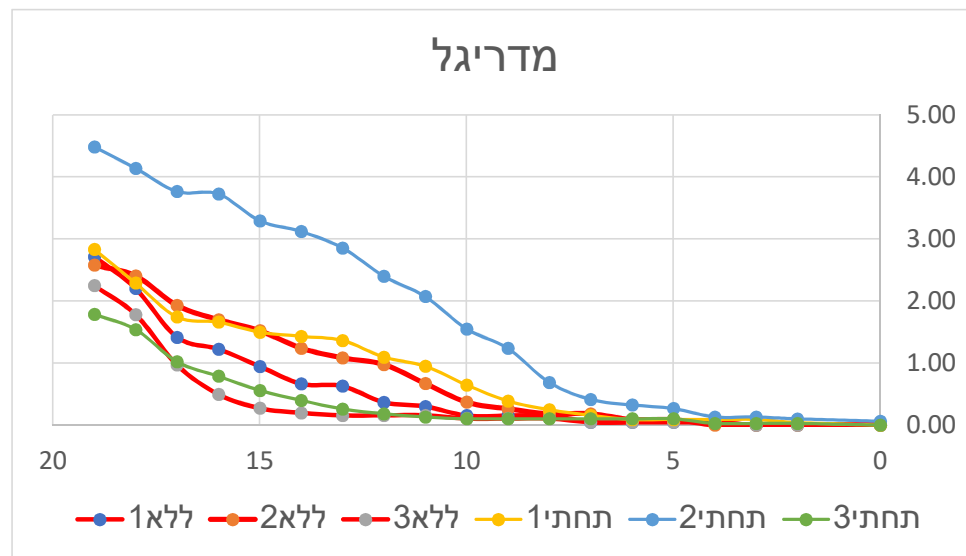
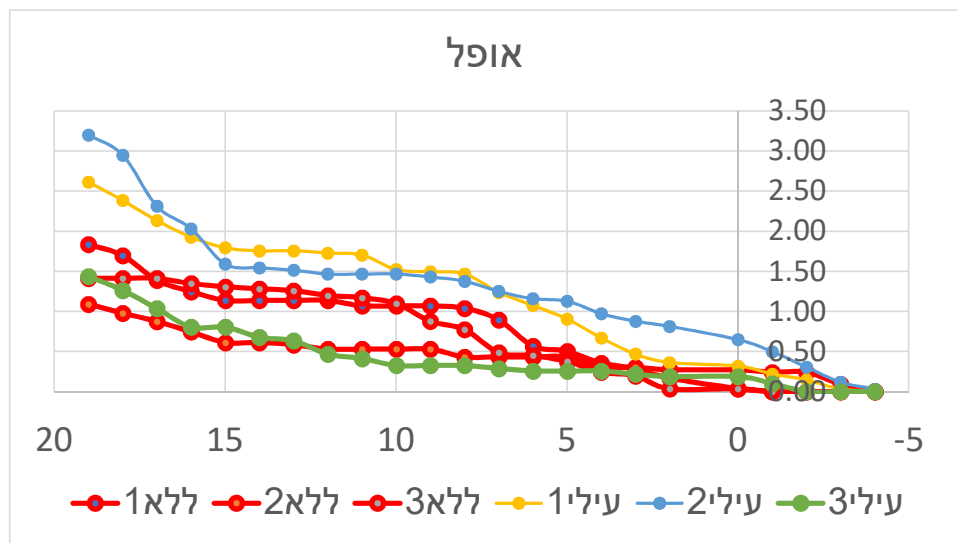
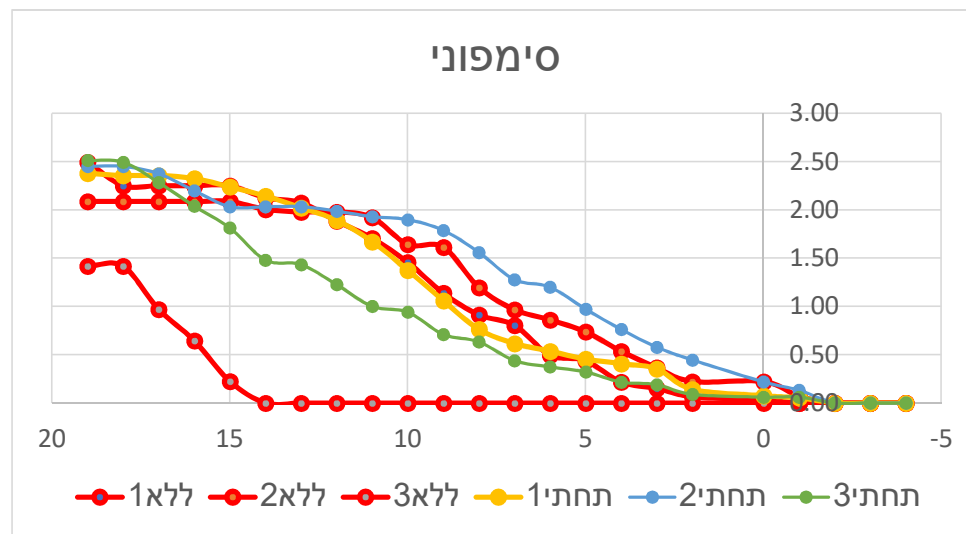
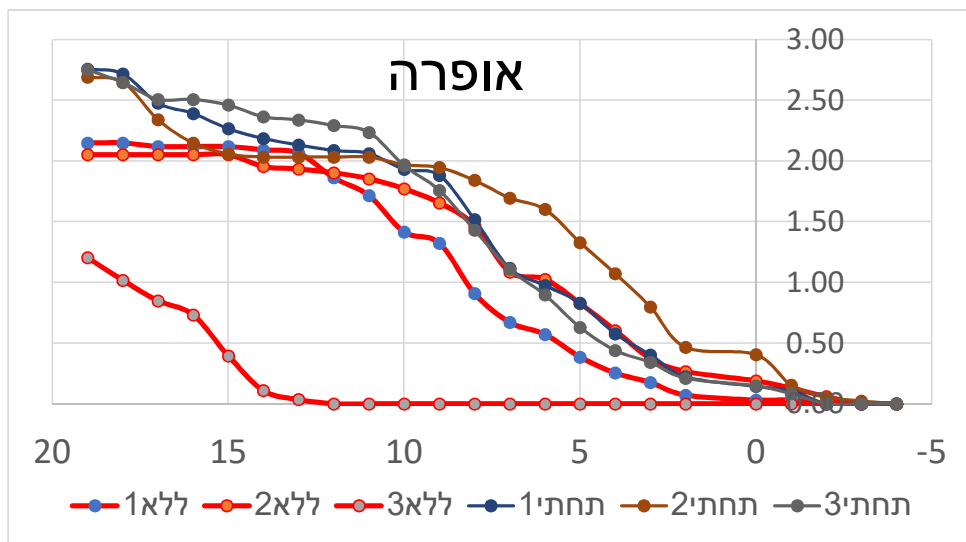

17/9/21 - כחודש משתילה

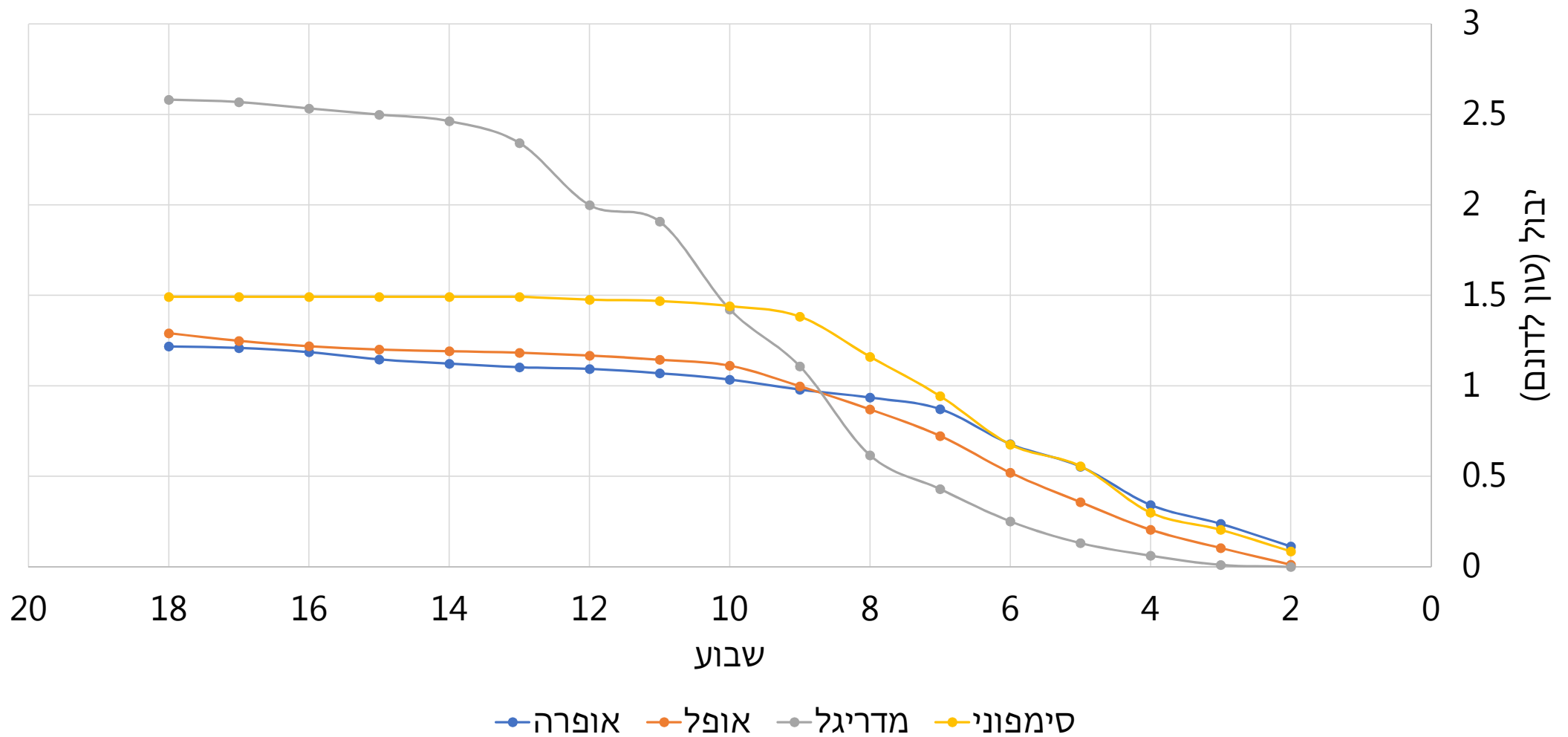

יבול לזן – תחנת יאיר

יבול תחנת זהר - כיכר סדום

סיכום

- נערכה תצפית ראשונית ללימוד השפעת צינון על הקדמת ניבה במספר זני ארטישוק בתחנת יאיר ובתחנת זהר.
- נמצא שצינון התנדפותי ע"י מתזים מעל הנוף עם מים מליחים ($EC=2.0-2.5$), לא גרם לפגיעה ויזואלית בצמח.
- בשתילת אוגוסט תרם הצינון ברוב הזנים, לקבלת יבול מוקדם יותר וגבוה יותר.
- נראה כי ברוב הזנים צינון עם מתזים על הקרקע תרם לתוצאות יבול טובות יותר מצינון עילי.

תודות

לחיים יובל מחברת נונהמס על ליווי הניסויים והעזרה הרבה
לראובן ואורי עובדיה מפארן ולעדי מטמון מעין יהב על העצות
המועילות והנכונות לשיתוף פעולה

